

The background of the slide is a close-up photograph of several tall, thin green stems with clusters of small, vibrant purple flowers. The flowers are arranged in dense, vertical spikes. The lighting is soft, highlighting the texture of the petals and the green of the stems. The overall composition is vertical and naturalistic.

Kaivosten ympäristövaikutusten hallinta

Professoriliiton 50-vuotisjuhlaesitelmät
29.10.2019, Joensuu
Prof. Ismo Pölönen, Itä-Suomen yliopisto

Neljä näkökulmaa kaivosten ympäristövaikutusten hallintaan

- 1) Oikeusharkintainen päätöksentekoon kytkeytyvä viranomaisohjaus ja ratkaisut (erit. valtion viranomaiset: AVI, Tukes, ELY-keskukset)
 - Menettelyllisen ja aineellisen lainsäädännön asettamat rajat & toimivalta
- 2) Yrityslähtöinen ympäristövaikutusten hallinta (compliance & beyond compliance)
 - Lainsäädännön edellyttämä hallinta (selvillä olovelvollisuuksien, kieltojen, lupaehtojen ym. noudattaminen) + itsesäätely
- 3) Yksilöiden ja yhteisöjen osallistumisoikeuksien käytön kautta tapahtuva vaikuttaminen
- 4) Paikallinen hallinta
 - Alueiden käytön ohjaus kunnissa, kaavoituksellisen harkintavallan käyttö + uraani- ja toriumkaivoksissa puoltoedellytys
 - Toimintojen keskinäissuhteiden, vaikutusten, riskien ja arvostusten punninta paikallisista lähtökohdista

Yhteistoiminnallinen ajattelu

- Taustalla käsitys toimijoiden keskinäisestä riippuvuudesta ja ympäristöongelmien mutkikkaasta luonteesta. Ongelmat eivät ole ratkaistavissa yksin.
- Tarve uusille toimintatavoille keskinäisen luottamuksen tukemiseksi.
 - ⇒ yhteistoiminnallisempaan tiedontuotantoon ja hallintaan
 - ⇒ yksisuuntaisesta viestinnästä vuorovaikutukseen ja suoriin dialogeihin
 - ⇒ hankevastaava- tai viranomaisvetoisista prosesseista yhteistyölähtöisempään suunnitteluun, tiedontuotantoon ja vaikutusten seurantaan sekä sopimiseen.

Askeleita & kehityskulkuja

- Kestävän kaivostoiminnan verkosto (www.kaivosvastuu.fi)
 - kaivosalan ja sen sidosryhmien yhteistyöfoorumi, jossa kehitetään Suomeen sopivia työkaluja vastuullisemman ja kestävämmän kaivostoiminnan edistämiseksi, eri elinkeinojen välisten synergioiden hyödyntämiseksi ja konfliktien estämiseksi.
- Sodankylän prosessi
 - Kaivosyhtiöiden, kunnan ja kuntalaisten vapaaehtois pohjainen yhteistyö
- Aktiivisen kansalaisuuden uudet muodot: tiedontuotanto/viestintä/vaikuttaminen eri muodoissa (ml. Some & mediat) irtaantumassa osin ajallisesti ja muodoiltaan lakisäätöistä ja hankevastaavan prosesseista (esim. tapaus

Lainsäädännön rooli

- **Yhteistoiminnallisuuden ohjaus**
 - Erit. MRL:n (132/1999) ja YVAL:n (252/2017) järjestelmät: vuorovaikutteisuustavoitteet ja -mekanismit (varhaisen vaiheen osallistuminen, yleisötilaisuudet, ohjausryhmät ym.).
- **Yhteistoiminnallisuuden mahdollistajana**
 - Käytäntöjen kehittäminen voimassa olevan sääntelyn puitteissa
 - Esim. ennakkoneuvottelut (3. osapuolet rajattu ulos) => ei estettä laajapohjaisen sidosryhmätyön käynnistämiseksi
- **De lege ferenda**
 - Menettelysäännösten kehittämistarpeiden arviointi
 - Kaivoshankkeiden vaikutusten seuranta (raportointi / osallistuminen)

Collaborative remedies for fragmented societies – facilitating the collaborative turn in environmental decision-making (CORE, 2017-21, STN)

- Yhteistoiminnallisten mallit ympäristösuunnittelussa ja - päätöksenteossa
 - Monitieteinen tutkiminen, kehittäminen, osallistuminen (toiminta-/tapaustutkimus), vuorovaikutus

Principal investigator: Prof. Lasse Peltonen, UEF

WP leader (regulation): Prof. Ismo Pölönen, UEF

www.collaboration.fi

@core_STN

strategicRESEARCH